

Týden zahraničních Čechů

Mezinárodní koordinací výbor zahraničních Čechů v úzké spolupráci se Stálo komisi senátu parlamentu České republiky pro krajiny žijící v zahraničí, Univerzitu Karlovu, Magistrátem hlavního města Prahy a Odborem kulturních a krajanových vztahů ministerstva zahraničních věcí České republiky uspořádal ve dnech 28. září až 4. října 2003 v Praze „Týden zahraničních Čechů“. Tato v pořadí již třetí a svým rozsahem největší akce svého druhu představovala unikátní platformu pro setkání představitelů nejvýšších státních a politických kruhů České republiky (senátoři, poslanci, pracovníci ministerstev ad. státních i nestátních institucí) se zástupci českých spolků a organizací z celého světa, aby společně hledali cesty k prohloubení vzájemné spolupráce v oblasti kulturní, vědecké, politické či obchodní. Současně byl dán prostor k řešení stávajících problémů ve vztahu k Čechům žijícím v zahraničí a všem, kdo se hlásí k českému původu.

Týden zahraničních Čechů proběhl pod záštitou ministra zahraničních věcí České republiky Cyrila Svobody, rektora Univerzity Karlovy Ivana Wilhelma a primátora Hlavního města Prahy Pavla Béma. Zvláštní záštitu nad některými akcemi převzal předseda Senátu Parlamentu České republiky Petr Pithart.

Konference se uskutečnila v několika sekcích na půdě Univerzity Karlovy Praha ve staršovském Karolinu.

Senátorka RNDr. Jitka Seitlová, předsedkyně komise Senátu pro krajiny žijící v zahraničí uvedla ve svém sdělení následující informace: „Odborné ověření a zahraniční statistiky uvádějí více než dva miliony obyvatel žijících mimo zemi naší republiky, kteří se hlásí k českému původu, byli českými občany nebo jsou jejich potomky. V historii naši země odcházeli do zahraničí pod tlakem náboženských, politických, rasistických, válečných a na počátku minulého století také zejména ekonomicky neudržetelných podmínek. K našim krajanům patří také lidé, jejichž místo domova se v důsledku geopolitických změn a posunu hranic států stalo součástí jiné země.“

Nejpočetnější je skupina zahraničních Čechů a krajanů ve Spojených státech amerických (1 500 000) a Kanadě (55 000), v evropských státech má česká komunita silně zastoupení zejména ve Švýcarsku (20 000), Rakousku (20 000) a Rumunsku (6 000).

V roce 1993 se náhle stali zahraničními Čechy také naši občané žijící na Slovensku. Počet občanů ČR dosahoval v době rozdělení republik 46 000, po deseti letech zůstalo české občanství asi 12 000 z nich. Reakcí na rozdělení byl vznik řady nevládních organizací, sdružujících Čechy na Slovensku, dvě nepočetnější z nich, český spolek na Slovensku a Klub občanů České republiky, mají více než 4 000 členů.

Senát již od roku 1997, kdy bylo schváleno usnesení o vzniku Stálo komise senátu pro krajiny žijící v zahraničí, vytváří podmínky a zájmy pro podporu vzájemné komunikace, kulturní spolupráce a provádění legislativní dotyčující se našimi krajanů a občany žijících v zahraničí. Vznikem samostatného orgánu na úrovni obdobné výborům také deklaroval význam, který této problematice přikládá.

Poradním orgánem Stálo komise je tzv. „konzultativní rada“, ve které jsou nevládními organizacemi nebo skupinami delegovaní zástupci jednotlivých zemí. V letošním roce se počet zastoupených zemí na základě nových kontaktů Stálo komise rozšířuje na 44 členu z 16 zemí. Členové rady se podle možnosti účastní přímo jednání Stálo komise nebo jsou o nich průběžně informováni stejně jako o kulturních akcích a návrzích legislativy. Téměř pravidelně se členové rady obrací na Stálo komisi s podněty a žádostmi k zákonům a jejich zahraničním aktivitám, současně informují o činnosti českých nevládních organizací. K nejčastějším tématům patří zejména otázky českého občanství, účast v parlamentních volbách nebo dostupnost vysílání české televize a rozhlasu v zahraničí. Program jednání Stálo komise se soustřeďuje na témata iniciovaná krajinou. Stálo komise přijala již řadu usnesení a předložila návrhy legislativních změn ve prospěch zlepšení podpory činnosti a práv zahraničních Čechů. Přestože v posledních letech došlo k pozitivním změnám u předkládaných návrhů, nebyly zdaleka vyřešeny. Senátoři, členové Stálo komise, se shodují v názoru na přednostní otázky politiky státu v některých zásadních otázkách, souvisejících s volebními podmínkami a zahraničí, vyšší mírou liberalizace občanství v interakční spolupodporu a výměnou kulturního života mezi českými komunitami v zahraničí a Českou republikou“.

Obsah dalších přednášek, informací, sdělení a diskuse bude postupně publikováni v dalších číslech našeho Zpravodaje.

Účastník konference V. Dufek

Válka ženistů v Karpatech

Pojem válka ženistů nebyl v historiografii zaznamenán. V různých křehkých a pojednáních jsou většinou vyšších velitelů uváděny boje tankových divízi a jednotek mezi sebou, vzájemně ostřelování dělostřelctva a protitankové pěchoty. O ženistech, kromě občasných úryvků, není pojednáváno o vzájemných střetnutích a válce ženistů. Přesto na frontách byla.

Pojem válka ženistů je dán úsilím nepříteli způsobit maximální ztráty především ženistům jednotlivých útočících vojsk. K tomu byla přizpůsobena technika a taktika činnosti ženistů nepříteli.

Ženisté v bojích jsou vždy vpředu. Je tomu tak i při průzkumu, kde při technickém nebo vševojskovém jsou zařazeni ženisté. Při překonávání vodních toků ženisté zabezpečují nejen převážení útočících vojsk na nepřátelský břeh, ale jsou i v sestavách útočící pěchoty. Stejně tak tvoří část výsadyk na tancích a při naražení na minové pole jsou před tanky a v dotyku s nepřitelem vytvářejí průchody.

Hlavním prostředkem, se kterým ženisté přicházejí v bojích do styku, jsou miny a výbušniny. A to jak vlastní, tak i nepřátelské. S válkou ženistů se čs. ženisté 1. čs. armádního sboru setkali v bojích o přechod Karpat.

Boj v horách byl velmi složitý. Zvláště v Dukelském průsmyku a ve východním Slovensku byly miny a výbušniny použity v masovém měřítku.

Tyto zákeřné prostředky měly být vedle řízených paleb automatických zbraní a dělostřelctva hlavním zdrojem boje s útočícími vojsky 1. čs. armádního sboru.

Ženisté v této fázi boje prováděli odminování silnic, cest, pěšinek, prostorů pro palčebná postavení dělostřelctva, rozmištění pěchoty, míst pro stavbu pozorovatelů, velitelství stanovisť praporek, brigád a sborů. Hlavní činností bylo odtařování a odstraňování min a nástrah.

Nepříteli si byl všedním úlohy a významu ženistů v bojové činnosti v horách. Proto rozputal „válku ženistů“. V této válce ženistů neslo již jen o zastavení nebo zpomalení útoku čs. vojsk, ale o zničení větší části ženistů sil a tím dožádání stejného cíle.

K tomu byl přizpůsoben systém minování, zaměřený především na oklamání odtařovacích skupin a hlavně technické opatření, která by způsobila rozhodný úder ženijním vojskům.

Válka ženistů v plné síle nastala již po přechodu čs. státní hranice. Najednou na celém území fronty byly nasazeny nové nástrahové rozčecovací typu T-Mi-Z-43, které po vložení do miny byly neodstranitelné. Při každém pokusu miny desadutořitel, to znamená výšroubovat víčko, nastal výbuch. Začátek této zákeřné války směřovaný především min ženistům byl účinný. V této fázi války ženistů byly na naší straně ztráty velitelů a řadových ženistů. Po krátké době byl změněn systém odstraňování min pomocí minové kotvíčky a jejich následným zničením.

Nepříteli měnil i systémy minování, zvláště silnic a cest. Vždy šlo o oklamání čs. ženistů. Byly zřizovány klamné zamínované úseky. Po strážích silnic nebo cesty byly skládky domělé vyumytých min, dokonce i s typickou tabulkou „Odminování, miny nejsou i s nečitelným podpisem velitele, který odminování prováděl. Ve skutečnosti úsek byl normálně zamínován. V místech, která byla vhodná pro průjezd vozidel, dělostřelctva a tanků byly kladeny vrstvy min. To znamenalo, že v určité hloubce byl položený 2 PT miny, na ně byl položen, lépe řečeno, postaven děfevní kulčí dlouhý 30 cm a zasypaný vrstvou hlíny. Horní vrstva tvořila normálně kladena již třetí miny. Nežrušené ženisté by vyzvedli horní miny a pokračovali dále. Úsek by zůstal dále zamínován. Najednou vozidla nebo tanky, výbuch 2 min, tj. deseti kg trhaviny by vozidlo nebo dělo zničilo. Vrstvy min byly současně zajištěny protit odstraňování.

V této fázi boje vystupovala po období odpočinku a přípravek ženijních velitelů z řad volýnských Čechů. Ti znali nebo předpokládali útoky nepřátelských ženistů a v tomto směru cvičili i své podřízené. Zámysl války ženistů na silnicích a cestách nepříteli nevyšel. Na vrstevních minách nebyly zaznamenány ztráty ženistů. Silnice a cesty byly odminované včetně vrstevních min.

Nepřítel válku ženistů stále stupňoval. Ženisté sboru se setkávali stále s větší hustotou min. Objevovaly se nové typy min jako R-mine, 80 cm dlouhé, PT miny litné, válečné, PT miny skleněné a další. Objevovale se nové typy nástrah, kladných tak, aby způsobovaly největší ztráty především ženistům. Ztráty ženistů při odstraňování těchto min a důmyslné zřízených výbušných záratek nebyly. Přesto ztráty byly a to při nasazení ženistů do útoku jako pěchoty.

Došlo k tomu jen v mimořádných situacích na frontě. Každý výskyt velič si uvědomoval, že ztratit ženistu se rovná ztratit možnosti vytvářet podmínky pro útočné operace.

Válka ženistů i díky volýnským Čechům-ženistům nesplnila očekávání nepříteli.

Miroslav Novák

